

เรื่อง

วิธีจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างอาชีพใหม่การเลี้ยงไส้เดือนของตำบลดอนไถ่ อำเภอกะพ้อมแบน
จังหวัดสมุทรสาคร ในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ไวรัสโควิด-๑๙

โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (๑ ตำบล ๑ มหาวิทยาลัย)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

อาจารย์ ดร.ธิดาธิป หารชุมพล

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าและระบบควบคุมอัตโนมัติ คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

บทคัดย่อ

กิจกรรมที่ ๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงไส้เดือน การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากมูลไส้เดือน การชี้ช่องทางในการทำตลาด การสนับสนุนวัสดุสร้างโรงเรือนพร้อมเลี้ยงพันธุ์ไส้เดือน ขนาด ๔x๖x๒.๕ เมตร จำนวน ๓ โรงเรือน และการให้ความรู้การออกแบบบรรจุภัณฑ์เชิงอัตลักษณ์ ถุงหิ้วบรรจุภัณฑ์ และถุงใส่ดินมูลไส้เดือน และกิจกรรมที่ ๒ การให้ความรู้จากการซักถาม-ตอบ แก้ไขปัญหาหลังการเลี้ยงไส้เดือน การให้ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการในอนาคต เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสัมมาอาชีพใหม่ในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Meeting ก่อนอบรมในวันศุกร์ที่ ๓ ส.ค.๖๔ นำอุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนส่งมอบให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมและโรงเรียนบ้านดอนไถ่ ในวันเสาร์ ที่ ๗-๘ ส.ค.๖๔ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูบ้านดอนไถ่ ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และสมาชิก U๒T ตำบลดอนไถ่ เข้าร่วมการอบรมในกิจกรรมที่ ๑ โดยโรงเรียนจะถูกตั้งไว้ที่โรงเรียนบ้านดอนไถ่ ดังนั้นจึงมีครูที่อาศัยอยู่บ้านพักร่วมเข้าอบรมด้วยสมาร์ตโฟน ในวันอาทิตย์ ที่ ๘ ส.ค.๖๔ ให้ผู้เข้าร่วมอบรมปฏิบัติการลงเลี้ยงไส้เดือนจริง โดยนำมูลวัวที่แช่ไว้ในวันที่ ๗ ส.ค.๖๔ นำใส่ในกะละมังตามด้วยไส้เดือนในวันที่ ๘ ส.ค.๖๔ ผลการเลี้ยงไส้เดือนของโรงเรียนบ้านดอนไถ่รอบที่ ๑ (จำนวน ๑๔ กะละมัง) รอบการเลี้ยงระยะ ๒๐ วัน (ในช่วงฤดูฝน) เริ่มเลี้ยงระหว่างวันที่ ๘ - ๒๗ ส.ค.๖๔ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในช่วงที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๘-๑๕ ส.ค.๖๔ คือ การให้น้ำด้วยอากาศร้อนและให้น้ำน้อยไปหรือเยอะเกินไป การให้อาหาร มูลวัวแห้งไป ไส้เดือนจึงคลานออกไปข้างนอกมีตายบ้างปัญหาที่เกิดขึ้นคือการให้น้ำและสภาพอากาศ และผู้เลี้ยงเดาไม่ถูกในการให้ปริมาณน้ำ ในช่วงที่ ๒-๓ ในวันที่ ๑๖-๒๗ ส.ค. ๖๔ ด้วยสภาพอากาศ มีฝนตกบ้าง ก็มีความชื้นมากขึ้นและให้น้ำมากไป ดินชื้น จึงทำให้หญ้าขึ้น กิจกรรมที่ ๒ ในวันที่ ๒๘ ส.ค.๖๔ การให้ความรู้ถาม-ตอบข้อซักถามแก้ไข้ปัญหาหลังการเลี้ยงไส้เดือน และการนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการเลี้ยงไส้เดือนในอนาคต จัดอบรมผ่านโปรแกรม Zoom Meeting หลังครบ ๒๐ วัน ได้มีการจัดการประชุมและคัดแยกมูลไส้เดือน ระยะการเลี้ยงรอบที่ ๑ ของโรงเรียนบ้านดอนไถ่ ให้ปริมาณมูลไส้เดือนที่ผลิตได้ ๑๖ กิโลกรัม และกากไส้เดือนที่เหลือ ๑๔ กิโลกรัม ผลการประเมินกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสัมมาอาชีพใหม่ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและอยากให้จัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวบ่อยๆ

คำสำคัญ กิจกรรมอบรม, เชิงปฏิบัติการ, ใ้เดือน, ๑ ตำบล ๑ มหาวิทยาลัย, U๒T

๑. เนื้อเรื่อง

ในสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ไวรัสโควิด-๑๙ ที่มที่ปรึกษา นำโดย อาจารย์ ดร.ธิดาธิป หารชุมพล จึงได้ขออนุมัติจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในรูปแบบออนไลน์ โดยกำหนดกิจกรรมที่ ๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้ การเลี้ยงไส้เดือน การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากมูลไส้เดือน การชี้ช่องทางการทำตลาด การสนับสนุนวัสดุสร้างโรงเรือนพร้อมเลี้ยงพันธุ์ไส้เดือน ขนาด ๔x๖x๒.๕ เมตร จำนวน ๓ โรงเรือน และการให้ความรู้การออกแบบบรรจุภัณฑ์เชิงอัตลักษณ์ ถุงหิ้วบรรจุภัณฑ์ และถุงใส่ดินมูลไส้เดือน และกำหนดกิจกรรมที่ ๒ การให้ความรู้จากการซักถาม-ตอบ แก้ไขปัญหาหลังการเลี้ยงไส้เดือน การให้ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการในอนาคต และการประเมินผลกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสัมมาอาชีพใหม่ [๑]

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรมที่ ๑ การถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จากมูลไส้เดือน การชี้ช่องทางการทำตลาด การสนับสนุนวัสดุการสร้างโรงเรือนพร้อมเลี้ยงพันธุ์ไส้เดือน ขนาด ๔x๖x๒.๕ จำนวน ๓ โรงเรือน และการให้ความรู้การสร้างอัตลักษณ์ของตำบลผ่านการออกแบบถุงผลิตภัณฑ์ เช่น ถุงหิ้วบรรจุผลิตภัณฑ์ และถุงใส่ดินผสมมูลไส้เดือน กิจกรรมแบ่งออกเป็น ๒ วัน ดังนี้

วันที่ ๑:

๑. การบรรยาย หัวข้อ “เรียนรู้สายพันธุ์ไส้เดือน ความแตกต่างแต่ละสายพันธุ์โคคุน (ไซ) ไ้เดือนแต่ละสายพันธุ์ การคัดเลือกสายพันธุ์ไส้เดือนที่เหมาะสมในการผลิตมูลไส้เดือน”
๒. การบรรยาย หัวข้อ “เรียนรู้ประโยชน์ของตัวไส้เดือน คุณลักษณะของมูลไส้เดือน”
๓. การบรรยาย หัวข้อ “เรียนรู้ประโยชน์ของมูลไส้เดือน วิธีการนำไปใช้ให้เกิดมูลค่าสูงสุด ลดต้นทุนเพิ่มมูลค่าสิ่งที่มีอยู่” และ ลงพื้นที่ หรือประชุมกลุ่มผู้นำชุมชน
๔. ลงพื้นที่ดำเนินการเตรียมเลี้ยงไส้เดือน

วันที่ ๒:

๑. การเลือกสถานที่ในการเลี้ยงไส้เดือนให้เหมาะสม
 - ๑.๑ การคัดเลือก bedding สำหรับการเลี้ยงไส้เดือน
 - ๑.๒ เรียนรู้ศัตรูของไส้เดือน วิธีการป้องกันศัตรู
 - ๑.๓ วิธีการเลี้ยงไส้เดือน ๓ รูปแบบ ข้อดีและข้อเสีย ในแต่ละรูปแบบการเลี้ยง
 - ๑.๔ วิธีการดูแล การให้น้ำ การป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหา
 - ๑.๕ วิธีการคัดแยกมูลไส้เดือน ตัวอ่อนไส้เดือน และไข่ไส้เดือน
 - ๑.๖ วิธีการเก็บมูลไส้เดือน
๒. การบรรยาย หัวข้อ “เรียนรู้ภาคปฏิบัติการเลี้ยงไส้เดือน การเจาะกะละมัง การเตรียม bedding การคัดแยกไส้เดือน การปล่อยไส้เดือนลงพื้นที่เลี้ยง การให้น้ำ การแยกมูล คัดแยกไข่การเก็บมูลไส้เดือน”

๓. การบรรยาย หัวข้อ สร้างแรงบันดาลใจ สู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน และความรู้เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงอัตลักษณ์ชุมชน
๔. สรุปการอบรมความรู้ และลงพื้นที่ตรวจโรงเพาะเลี้ยงไส้เดือน

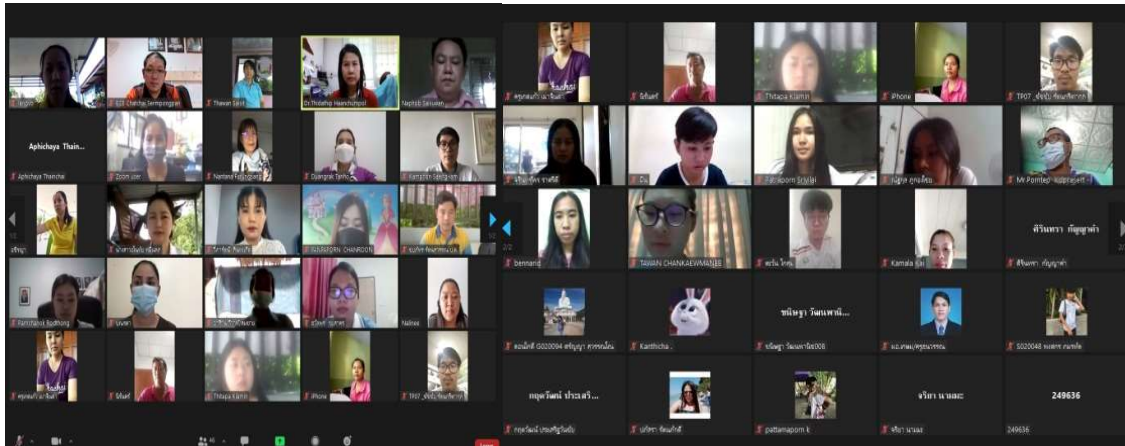
กิจกรรมที่ ๒ การให้ความรู้การซักถาม-ตอบแก้ไขปัญหาหลังการเลี้ยงไส้เดือน และการให้ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการในอนาคตรวมถึงการติดตามประเมินผลโครงการสัมมาอาชีพใหม่

๑. การบรรยาย หัวข้อ การให้ความรู้จากการซักถาม-ตอบ แก้ไขปัญหาหลังการเลี้ยงไส้เดือน
 - ๑.๑ ปัญหาเกี่ยวกับการให้น้ำเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้ มากหรือน้อยเกินไป หรือให้น้ำผิดช่วง
 - ๑.๒ ปัญหาเกี่ยวกับไส้เดือนหนีออกหรือตาย เกี่ยวกับศัตรูไส้เดือนที่เข้ามาก่อความ
 - ๑.๓ ปัญหาเกี่ยวกับการให้อาหารไส้เดือน
 - ๑.๔ วิธีการร่อนมูลไส้เดือน และการเตรียม bedding ใหม่สำหรับไส้เดือนที่จะไปลงใหม่อีกรอบ
 - ๑.๕ วิธีการทำน้ำหมักปุ๋ยมูลไส้เดือน
๒. การบรรยาย หัวข้อ การให้ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการในอนาคต
๓. การบรรยาย หัวข้อ การติดตามประเมินผลโครงการสร้างสัมมาอาชีพใหม่

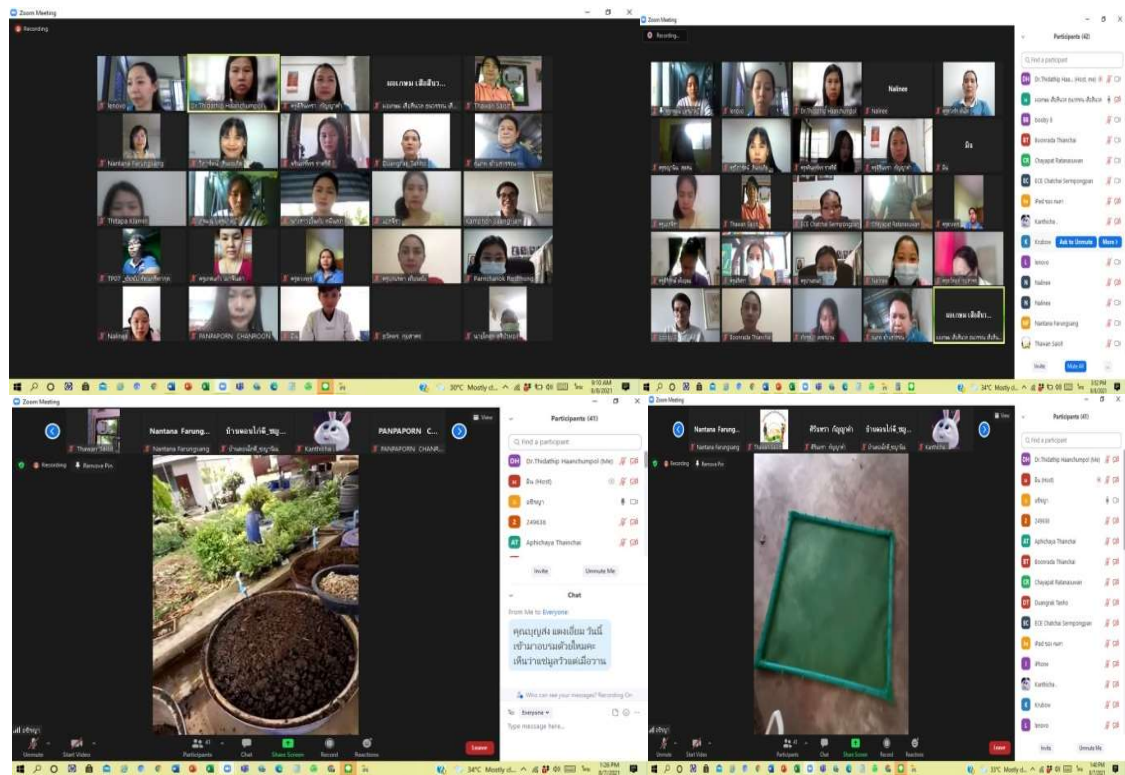
วัน ศุกร์ ที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ นำอุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการเลี้ยงไส้เดือนส่งมอบให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมและโรงเรียนบ้านดอนไถ่ดี โครงการสร้างอัตลักษณ์ของสินค้าด้วยบรรจุภัณฑ์ และการยกระดับรายได้ครัวเรือนด้วยการเลี้ยงไส้เดือน กิจกรรมที่ ๑ ได้จัดอบรมผ่าน Zoom ในวันที่ ๗-๘ สิงหาคม ๒๕๖๔

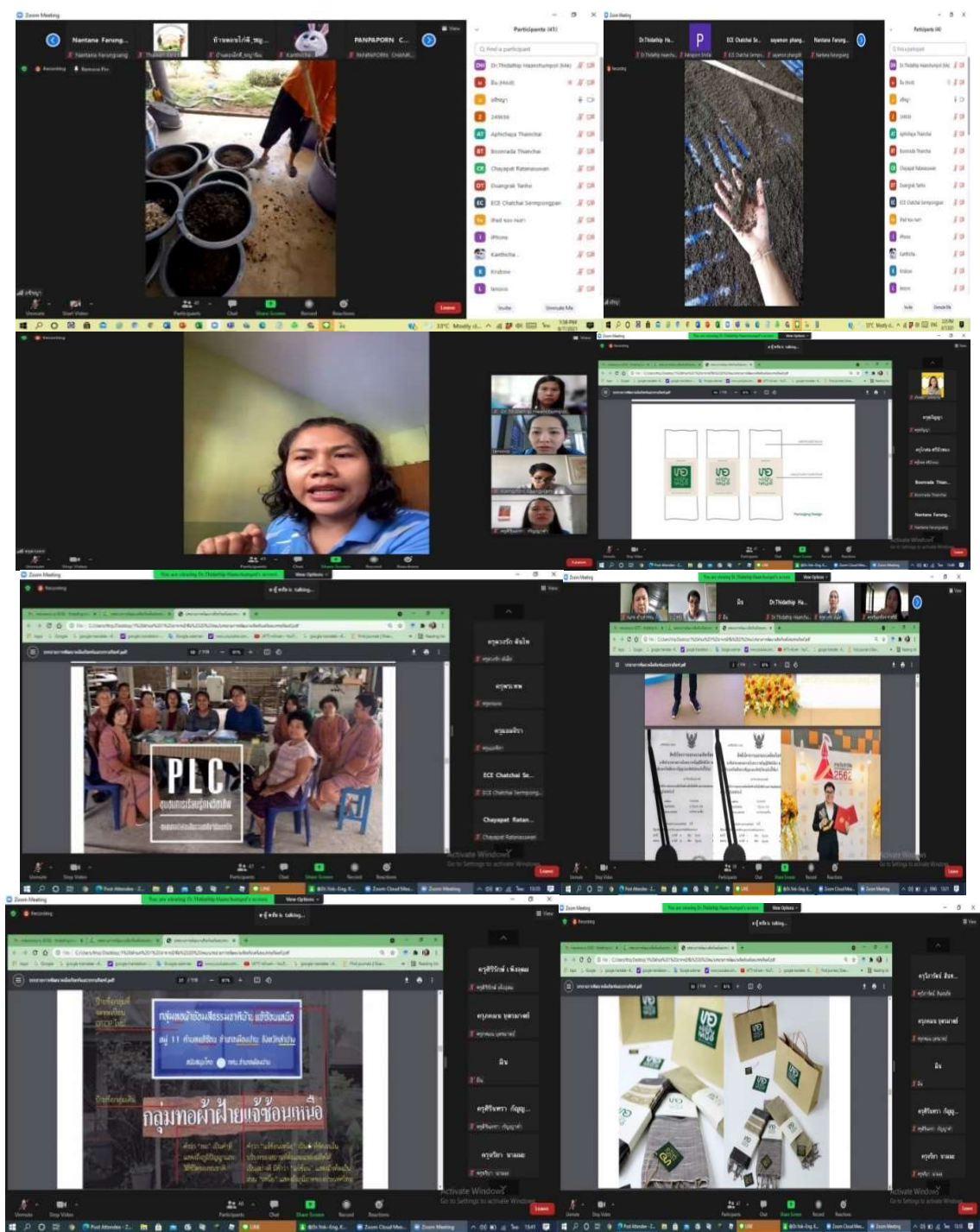

วันเสาร์ ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๔ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูบ้านดอนไถ่ดี ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และสมาชิก U๒T ตำบลดอนไถ่ดี เข้าร่วมการอบรมในกิจกรรมที่ ๑ โดยโรงเรียนจะถูกตั้งไว้ที่โรงเรียนบ้านดอนไถ่ดี ดังนั้นจึงมีครูที่อาศัยอยู่บ้านพักร่วมเข้าอบรมด้วยสมาร์ทโฟน

วันอาทิตย์ ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูบ้านดอนไถ่ดี ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และสมาชิก UoT ตำบลดอนไถ่ดี เข้าร่วมการอบรมในกิจกรรมที่ ๑ เป็นวันที่ ๒ โดยให้ปฏิบัติลงการเลี้ยงไส้เดือนจริง ประกอบกับการบรรยาย

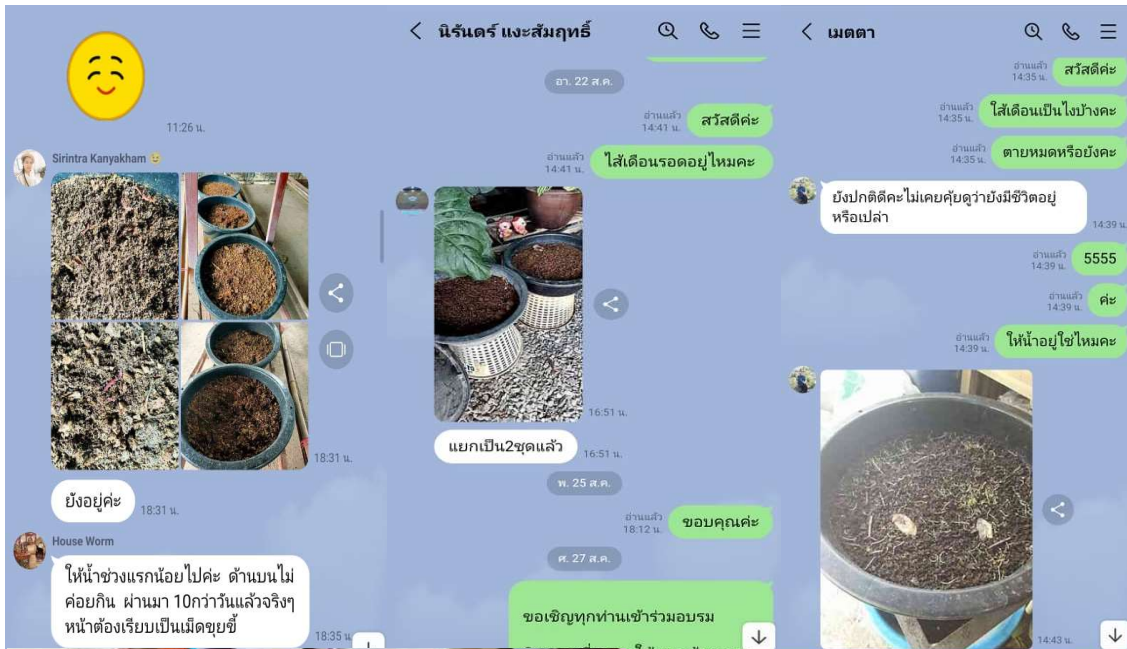

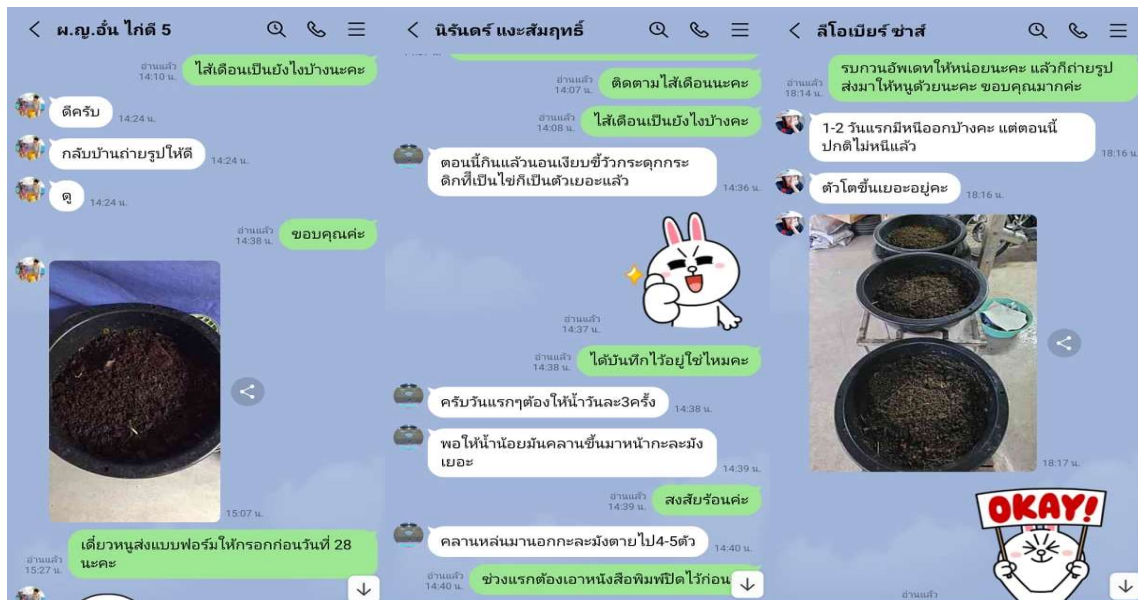

แช่มูลวัว และนำใส่เตี๋นลงในกะละมัง ในวันที่ ๘ ผลการเลี้ยงไส้เดือนของโรงเรียนบ้านดอนไถ่ติรอบ
ที่ ๑ (จำนวน ๑๔ กะละมัง) รอบการเลี้ยงระยะ ๒๐ วัน (ในช่วงฤดูฝน) เริ่มเลี้ยงวันที่ ๘ ส.ค.- ๒๗ ส.ค.๖๔

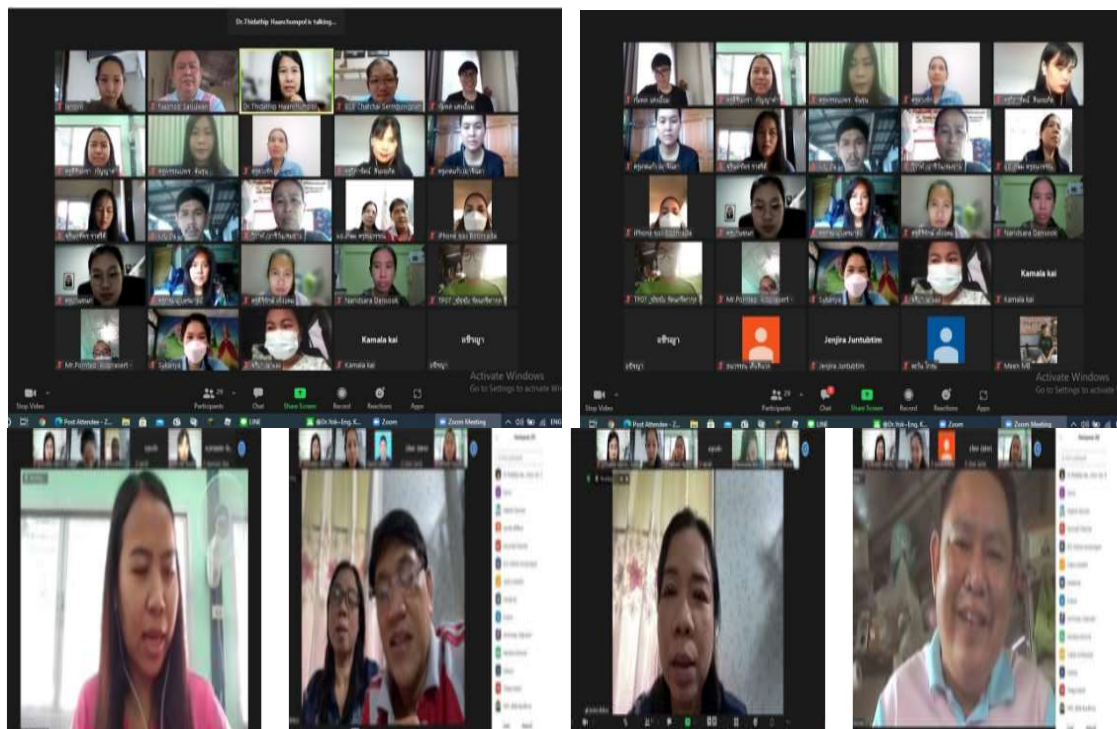

ปัญหาและอุปสรรคที่พบ ดังนี้ ในการติดตามช่วงที่ ๑ ตั้งแต่วันที่ ๘-๑๕ คือ การให้น้ำซึ่งด้วยอากาศ
ร้อนและให้น้ำน้อยไปหรือเยอะเกินไป การให้อาหาร มูลวัวแห้งไป ไส้เดือนจึงคลานออกไปข้างนอกมีตายบ้าง
ปัญหาที่เกิดขึ้นคือเกี่ยวกับการให้น้ำ และสภาพอากาศ และผู้เลี้ยงเตาไม่ถูกในการให้ปริมาณน้ำ ติดตามช่วงที่ ๒-
๓ ในวันที่ ๑๖-๒๗ ส.ค. ๖๔ ก็ด้วยสภาพอากาศ มีฝนตกบ้าง ก็มีความชื้นมากขึ้นและให้น้ำมากไป ดินชื้น จึง
ทำให้หญ้าขึ้น

กิจกรรมที่ ๒ ในวันที่ ๒๘ สิงหาคม การให้ความรู้การซักถาม-ตอบแก้ไขปัญหาหลังการเลี้ยงไส้เดือน ๒๐ วัน และการให้ความรู้การเลี้ยงไส้เดือนโดยนำเทคโนโลยีเข้ามาจัดการในอนาคตรวมถึงการติดตามประเมินผลโครงการสัมมาอาชีพใหม่ ได้จัดอบรมผ่าน Zoom

หลังจากครบ ๒๐ วัน ในวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔ ได้มีการจัดการประชุมและคัดแยกมูลไส้เดือนระยะการเลี้ยงรอบที่ ๑ ของโรงเรียนบ้านดอนไถ่ ให้ปริมาณมูลไส้เดือนที่ผลิตได้ ๑๖ กิโลกรัม และกากไส้เดือนที่เหลือ ๑๔ กิโลกรัม

การสร้างโรงเรือน อยู่ในช่วงกำลังดำเนินการ

ผลการประเมินกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างสัมมาอาชีพใหม่ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เข้าร่วมอบรม ดังนี้

1. อยากให้มีการจัดฝึกอบรมในลักษณะนี้อีก เพื่อเป็นการสร้างอาชีพให้กับชุมชน
2. หากมีการจัดอบรมในด้านอื่นๆ อยากให้ท่านแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ให้กับทางโรงเรียนทราบเพื่อเข้าร่วมการอบรม
3. เป็นโครงการที่ดีมาก
4. ชื่นชมวิทยากรและทีมงาน
5. วิทยากรพูดบรรยายได้ดี น้ำเสียงน่าฟัง
6. ควรจัด workshop และเพิ่มการศึกษาดูงาน
7. อยากให้ท่านอาจารย์และวิทยากรให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาในกรณีที่พบปัญหา นอกเหนือจากที่อบรม
8. ผลของการเรียนรู้คงต้องใช้เวลาศึกษาการเลี้ยงไส้เดือนให้นานมากขึ้น
9. กิจกรรมดี มีประโยชน์ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้จริง
10. สามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้
11. จัดอบรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างอาชีพแบบนี้อีกบ่อยๆ

ความพึงพอใจในกิจกรรมที่ ๑ วันที่ ๗-๘ สิงหาคม ๒๕๖๔

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
๑. ด้านความรู้ ก่อนการเข้าอบรม	๒.๗๙	ปานกลาง
๒. ด้านวิทยากร	๔.๐๕	มาก
๓. ด้านการดำเนินงานในการจัดกิจกรรม	๓.๖๕	มาก
๔. ด้านองค์ความรู้ความเข้าใจ หลังการเข้าอบรม	๓.๗๗	มาก
รวม	๓.๕๗	มาก

ความพึงพอใจในกิจกรรมที่ ๒ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๔

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
๑. ด้านวิทยากร	๔.๓๖	มาก
๒. ด้านด้านองค์ความรู้	๓.๗๕	มาก
๓. ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่	๔.๒๔	มาก
๔. ด้านการนำความรู้ไปปรับใช้	๔.๑๖	มาก
รวม	๔.๑๓	มาก

๒. สรุป

สถานการณ์โรคอุบัติใหม่ไวรัสโควิด-๑๙ ควรเว้นระยะห่างระหว่างกันและกัน เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก ดังนั้น ทีมที่ปรึกษาตำบลดอนไถ่ จึงได้จัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อสร้างสัมมาอาชีพใหม่ให้แก่ชุมชนผ่านการออนไลน์โปรแกรม Zoom Meeting ซึ่งผลลัพธ์ดังกล่าวให้ผลการตอบรับอย่างดีและไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการในแบบออนไซต์ เพราะได้การตอบรับโครงการดีมากกว่าข้อเสนอแนะการทำแบบสำรวจความคิดเห็นหลังการจัดกิจกรรม ผู้เข้าร่วมอบรมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและอยากให้จัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวบ่อยๆ

อ้างอิง

[๑] <https://sites.google.com/bsru.ac.th/ubt๓๖>

ประวัติผู้เขียน

ปริญญาเอก	วิศวกรรมอุตสาหการ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน
ปริญญาโท	วิศวกรรมอุตสาหการ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ปริญญาตรี	สถิติประยุกต์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ